जलाधार संरक्षणमा आदिवासी जनजातिको अधिकार, योगदान र भूमिकालाई सम्मान र सम्बर्द्धन गर !

आदिवासी जनजातिको परम्परागत जीवनपद्धति र प्राकृतिक श्रोत

- आदिवासी जनजातिको भूक्षेत्र नै विश्वको ८० प्रतिशत जैविक प्रजातिहरू पाइने स्थान हो। यसले विश्वको कूल भूभागको २२ प्रतिशत क्षेत्र ओगटेको छ।
- एसियामा मात्र १० करोड आदिवासी जनजातिहरू जीविकोपार्जन, संस्कृति, रितिरिवाज र अन्य विविध आवश्यकता परिपूर्तिको लागि वनजंगललगायत अन्य प्राकृतिक श्रोतहरूमा निर्भर छन्।
- आदिवासी जनजातिहरू खेतीपाती एवं कृषिको प्रमुख योगदानकर्ताहरू हुन्। उनीहरूले खाद्य सुरक्षाका लगायत पर्यावरणको हितको लागि योगदान पुऱ्याउँदछन्।
- आदिवासी जनजातिहरूको संस्कृति र परम्परा विभिन्न प्रजातिका बीउ, अन्नबाली, औषधीजन्य वनस्पति, साँस्कृतिक महत्वका रुखविरूवा, फलफूल, कन्दमुल र बाली भित्र्याउने र व्यवस्थापन गर्ने तरिका, समय र विधि नै ज्ञानका भण्डार हुन्।

आदिवासी जनजातिको सवाल र सरोकारहरू

- जलवायु परिवर्तन, खानी उत्खनन, राष्ट्रिय निकुञ्ज, संरक्षण क्षेत्र, अदुरदर्शी विकास निर्माण आदिले आदिवासी जनजातिलाई नकारात्मक असर पारेको छ।
- आदिवासी जनजातिहरू विकास निर्माण, जलाधार तथा अन्य प्राकृतिक श्रोत संरक्षणसँग सम्बन्धित निर्णय प्रक्रियाहरूबाट बञ्चित छन्।

आदिवासी जनजातिका अधिकारहरू

१. आदिवासी जनजातिहरूलाई उनीहरूको भूमि वा क्षेत्रबाट हटाइने छैन। (आदिवासी जनजातिको अधिकारसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय घोषणापत्र/UNDRIP धारा १०)

२. आदिवासी जनजातिहरूलाई उनीहरूले परम्परादेखि स्वामित्व हासिल गर्दै आएका वा अन्य किसिमबाट प्रयोग गर्दै आएको भूमि, क्षेत्र, पानी र तटवर्तीय समुन्द्र तथा अन्य स्रोतहरूसँगको पृथक, आध्यात्मिक सम्बन्ध कायम राख्ने र सुदृढ पार्ने तथा यस सन्दर्भमा भावी पुस्ताप्रति उनीहरूको उत्तरदायित्व बहन गर्ने अधिकार छ। (UNDRIP धारा २५)

३. आदिवासी जनजातिहरूले परम्परागत रूपमा भोगचलन गर्दै आएको वा उनीहरूको स्वामित्वमा रहेको जल, जमिन, जंगल, भूभाग र प्राकृतिक श्रोतसाधनहरूप्रति उनीहरूको अधिकार हुन्छ। (UNDRIP धारा २६)

४. आदिवासी जनजातिहरूलाई उनीहरूको भूमि, क्षेत्र र स्रोतको वातावरण तथा उत्पादन क्षमताको संरक्षण र सुरक्षा गर्ने अधिकार छ। (UNDRIP धारा २९)

५. आदिवासी जनजातिहरूलाई उनीहरूका साँस्कृतिक सम्पदा, परम्परागत ज्ञान तथा परम्परागत साँस्कृतिक अभिव्यक्तिहरूका साथै उनीहरूका विज्ञान, प्रविधि तथा संस्कृतिका अतिरिक्त मानव तथा आनुवंशिक स्रोतहरू, बीजहरू, औषधिहरू, जीवजन्तु एवं वानस्पतिक सम्पदासम्बन्धी ज्ञान, मौखिक परम्पराहरू, साहित्यहरू, नमूनाहरू, खेलकूद एवं परम्परागत खेलहरू तथा दृश्य एवं प्रस्तुति कलाहरूलाई कायम राख्ने, नियन्त्रण गर्ने, संरक्षण गर्ने र विकास गर्ने अधिकार छ। (UNDRIP धारा ३१)

६. आदिवासी जनजातिहरूलाई आफ्ना भूमि, क्षेत्र वा अन्य स्रोतहरूको विकास वा प्रयोगका लागि प्राथमिकताहरू र रणनीतिहरू तयार गर्ने र निर्धारण गर्ने अधिकार छ। (UNDRIP धारा ३२)

७. संयुक्त राष्ट्रसंघीय प्रणालीका अंगहरू एवं विशिष्टीकृत निकायहरू तथा अन्य अन्तरसरकारी संस्थाहरूले वित्तीय सहयोग तथा प्राविधिक सहयोगको परिचालनलगायत अन्य माध्यामबाट UNDRIP को प्रावधानहरूको पूर्ण कार्यान्वयनका लागि योगदान गर्नेछन्। आदिवासीहरूलाई प्रभावित बनाइरहेका मुद्दाहरूमा उनीहरूको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने उपायहरूको व्यवस्था गरिनेछ। (UNDRIP धारा ४१)

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

NEFIN